

Факултет спорта и физичког васпитања

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију 05.07.2019. године, Наставно-научно веће Факултета спорта и физичког васпитања</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>Проф. др Татјана Тубић, редовни професор, Психолошке науке у спорту и физичком васпитању, 17.06.2013, Факултет спорта и физичког васпитања у Новом Саду, Универзитет у Новом Саду;</p> <p>Проф. др Јосип Лепеш, ванредни професор, Основне научне дисциплине у спорту и физичком васпитању, 22.09.2016, Учитељски факултет на мађарском наставном језику у Суботици, Универзитет у Новом Саду;</p> <p>Проф. др Горан Васић, ванредни професор, 22.11.2016, Биомедицинске науке у спорту и физичком васпитању, Факултет спорта и физичког васпитања у Новом Саду, Универзитет у Новом Саду;</p> <p>Проф. др Вишња Ђорђевић, редовни професор, Основне научне дисциплине у спорту и физичком васпитању, 16.12.2015, Факултет спорта и физичког васпитања у Новом Саду, Универзитет у Новом Саду.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Силвија, Јожеф, Кермеци</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 09.04.1979, Зрењанин, Србија</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив</p> <p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2015, Спорт и физичко васпитање</p> <p>5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: Факултет спорта и физичког васпитања у Београду, Универзитет у Београду; Ангажованост ученика у рекреацији основних школа општине Сечањ, 13.01.2012.</p> <p>6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Спорт и физичко васпитање</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
<p>Ефекти иновативних модела школског одмора на психосоматски статус ученика и насиље у школи</p>

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са знаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Докторска дисертација је написана на укупно 122 стране. Садржи кључну документацијску информацију и сажетке на српском и енглеском језику, 9 поглавља, 153 литерарне јединице и 3 прилога. Поред текстуалне презентације резултата истраживања, дисертација садржи 39 табела, 3 слике и 1 графикон. Дисертација обухвата следећа поглавља и потпоглавља:

1. УВОД (стр. 1-3)
 2. ТЕОРИЈСКИ ОКВИР РАДА (стр. 4-45)
 - 2.1 Карактеристике деце млађег школског узраста
 - 2.2 Гојазност у популацији деце и младих
 - 2.3 Целошколски приступ промоцији физичке активности
 - 2.4 Школски одмор и промоција физичке активности и благостања деце
 - 2.5 Насиље у школи
 3. ПРОБЛЕМ, ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА (стр. 46)
 4. ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА (стр. 47)
 5. МЕТОД РАДА (стр. 48-64)
 - 5.1 Узорак испитаника
 - 5.2 Узорак мерних инструмената
 - 5.2.1 Психосоматски статус ученика
 - 5.2.2 Насиље у школи
 - 5.3 Опис интервенције и услови
 - 5.4 Организација мерења
 - 5.5 Методе обраде података
 6. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА (стр. 65-93)
 - 6.1 Ефекти интервентних програма на физичку активност ученика
 - 6.2 Ефекти интервентних програма на антропометријски статус ученика
 - 6.3 Ефекти интервентних програма на моторички статус ученика
 - 6.4 Ефекти интервентних програма на самовредновање ученика
 - 6.5 Ефекти интервентних програма на оптимизам ученика
 - 6.6 Ефекти интервентних програма на здравствени статус ученика
 - 6.7 Ефекти интервентних програма на насиље у школи
 7. ДИСКУСИЈА (стр. 94-104)
 8. ЗАКЉУЧАК (стр. 105-108)
 9. ЛИТЕРАТУРА (стр. 109-122)
- ПРИЛОЗИ

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У поглављу *Увод*, истакнут је глобални проблем недовољне физичке активности и здравствених сметњи повезаних са хипокинезијом. Посебно забрињавају негативне промене животног стила деце и младих. У контексту измењене парадигме Светске здравствене организације када је реч о промоцији здравља и здравих избора, стварање безбедне и здраве средине у школи и коришћење свих постојећих ресурса за промоцију физичке активности намеће се као важна и одржива стратегија. Недостатак одговарајућих студија усмерених на проналажење ефективних модела промоције физичке активности у школи, чији ефекти могу да се испоље и на показатеље школске климе, намеће потребу за таквим истраживањем у нашој средини.

Поглавље *Теоријски оквир истраживања* даје адекватну теоријску основу истраживања, коју чине релевантне, савремене теорије и концепти. На систематичан начин, приказана су постојећа сазнања о деци млађег школског узраста, савременом контексту одрастања и актуелним приступима промоцији физичке активности и благостања школске деце. Посебно је приказан целошколски приступ и улога школског одмора у промоцији физичке активности и здравља деце, као и редукацији насиља у школи. Дат је исцрпан преглед претходних истраживања и различитих интервенција усмерених на школски одмор, истакнуте су користи и значај школског одмора за децу и наглашен је проблем насиља у нашим школама. Иако школски велики одмор не може заменити физичко васпитање, може бити важан додатак укупној дневној физичкој активности деце, што уз друге развојне користи, чини велики одмор важним сегментом школског дана.

У поглављу *Проблем, предмет и циљ истраживања*, прецизно су дефинисани проблем, предмет и циљ истраживања. Проблем истраживања се односи на могућности побољшања психосоматског статуса ученика млађег школског узраста, посебно нивоа физичке активности, као и школске климе, помоћу имплементације иновативних модела великог школског одмора. Предмет истраживања је психосоматски статус ученика млађег школског узраста (физичка активност током одмора, морфолошке карактеристике, моторичке способности, здравствени статус, конативне карактеристике) и насиље у школи. Циљ истраживања је да се испитају ефекти два иновативна модела школског одмора на психосоматски статус ученика млађег школског узраста и насиље у школи. На основу проблема, предмета и циља истраживања постављени су следећи задаци истраживања:

- да се утврди иницијални психосоматски статус ученика и ниво насиља у школи у контролној и интервентним групама;
- да се утврди ниво физичке активности на школском одмору ученика из контролне и интервентних група током осам недеља трајања интервенције;
- да се испитају ефекти иновативних модела школског одмора на психосоматски статус ученика;
- да се испитају ефекти иновативних модела школског одмора на насиље у школи.

У поглављу *Хипотезе истраживања* дефинисана је главна хипотеза, као и шест помоћних хипотеза. Хипотезе истраживања су научно утемељене, усаглашене са циљем, проблемом и предметом истраживања. Главна хипотеза гласи: Постоје статистички значајни ефекти иновативних модела школског одмора на психосоматски статус ученика млађег школског узраста и насиље у школи. Помоћне хипотезе се односе на ефекте иновативних модела школског одмора на физичку активност, морфолошке карактеристике, моторичке способности, здравствени статус и конативне карактеристике ученика, као и насиље у школи.

Поглавље *Метод истраживања*, приказује истраживачки дизајн, коришћене методе и мерне инструменте, односно, статистичке процедуре за обраду података. Реализовано истраживање спада у лонгитудинална истраживања. Примењен је квази-експериментални дизајн са две интервентне групе и једном контролном групом. Истраживање је реализовано у теренским условима (основне школе), а интервенције су трајале два месеца, односно, осам недеља. Узорком испитаника било је обухваћено 210 ученика млађег школског узраста, оба пола (од 1. до 4. разреда), из четири сеоске основне школе са територије општине Сечањ. Случајним избором, одређено је које школе ће реализовати иновативне програме (две различите интервенције), односно, који ученици ће чинити контролну групу. У првој интервентној групи (И1), испитаницима су свакодневно били доступни реkvизити за вежбање, у другој интервентној групи (И2) је реализован структурирани програм вежбања под руководством наставника физичког васпитања, док су се испитаници контролне групе

(K) током великог одмора бавили активностима по сопственом избору. Припадност групи (И1, И2, К) представљала је независну истраживачку варијаблу, док су зависне истраживачке варијабле биле: физичка активност ученика током одмора, морфолошке и моторичке карактеристике ученика, конативне карактеристике (самовредновање и оптимизам), здравствени статус (изостајање из школе због болести) и насиље у школи (учествовање ученика у насиљу и изложеност насиљу). За прикупљање података коришћена је антропометријска метода, моторичко тестирање, упитници (скеле), систематско посматрање (модификовани SOFIT протокол) и анализа школских докумената. Избор метода обраде података био је условљен дизајном истраживања, циљем, задацима и постављеним хипотезама истраживања, а одабране методе дескриптивне и мултиваријатне статистике (MANOVA, ANOVA, MANCOVA, ANCOVA) послужиле су за тестирање истраживачких хипотеза. Примењена методологија истраживања омогућава добијање објективних и поузданих научних резултата.

У поглављу *Резултати истраживања*, добијени резултати су приказани у седам потпоглавља, а статистичко закључивање спроведено је на основу релевантних статистичких процедура (ниво значајности $p \leq .05$). Резултати су презентовани на јасан, систематичан и разумљив начин, а ради веће прегледности, најважнији резултати су приказани табеларно и графички. У првом потпоглављу приказани су ефекти интервенције и традиционалног школског одмора на физичку активност ученика током одмора, у другом потпоглављу презентовани су ефекти на антропометријски статус ученика, а у наредним потпоглављима, на моторички статус, самовредновање, оптимизам и здравствени статус ученика, као и насиље у школи. Физичка активност посматрана је током осам недеља трајања интервенције, док су ефекти на друге аспекте психо-соматског статуса и насиље у школи испитани тестирањем разлика између иницијалног стања (пре интервенције) и финалног стања (након интервенције). Здравствени статус, односно изостајање из школе због болести, праћено је током 4 недеље пре интервенције, за време интервенције и током 4 недеље након интервенције.

У шоглављу *Дискусија* идентификовани су обрасци и правилности, сагледана је шира слика добијених резултата, који су интерпретирани у складу са теоријским концепцијама и резултатима претходних истраживања. Приликом дискусије резултата поштовани су принципи научног и статистичког закључивања и дата су продубљена објашњења и тумачења уочених разлика у ефектима између традиционалног и иновативних модела великог школског одмора. Добијени резултати сугеришу да различити модели великог одмора могу имати специфичне ефекте на различите димензије антрополошког статуса ученика и карактеристике школског етоса. Избор оптималног модела зависи од фокуса интервенције, односно, пројекције приоритетних исхода интервенције, нпр. побољшање физичке активности, односно, моторичких способности, оптимизација нутритивног статуса, редукција насиља и сл. Ауторка је интерпретирајући добијене резултате демонстрирала добро познавање истраживачке проблематике и способност критичког промишљања и уочавања веза између испитиваних појава.

У поглављу *Закључци* су јасно и концизно изведени закључци, на темељу постављених циљева истраживања и претходно детаљно анализираних и дискутованих резултата истраживања. Закључци су приказани логичним редоследом, а потом су верификоване истраживачке хипотезе и указано је на оригинални допринос истраживања.

Поглавље *Литература* обухвата 153 референце које су непосредно коришћене у дисертацији. Коришћена литература је релевантна за истраживачку проблематику и цитирана уз доследно придржавање АПА стандарда.

Прилози садрже изјаву о ауторству, изјаву о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада и дозволу за објављивање личних података, као и изјаву о коришћењу докторске дисертације.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Kermeci, S., & Đorđić, V. (2018). The role of recess in students' physical activity promotion. *Sport Sciences and Health*, 8(2), 162-174.

Popov, G., & Kermeci, S. (2018). The influence of external factors on anthropological characteristics of students aged from 10 to 18 in the Central Banat district. *Research in Physical Education, Sport & Health*, 7(2), 55-61.

Kermeci, S. & Mitić, D. (2016). Sports recreation activities among students and employees in rural environments in Vojvodina. *Research in Physical Education, Sport & Health*, 5(2), 57-62.

Gontarev, S., Kalach, R., Velichkovska, L., & Kermeci, S. (2016). Relationships between overweight, obesity and physical fitness of seven-to eight-year old Macedonian children. In S. Pantelić (Ed.), *XIX International Scientific Conference „FIS Communications in Physical Education, Sport and Recreation 2016”* (pp. 180-188). Nis: Faculty of sport and physical education.

Gontarev, S., Kalach, R., Velichovska, L., & Kermeci, S. (2016). The physical fitness level in relation to body weight status in Macedonian preschool children. In B. Savović, R. Mandić, S. Radenović (Eds.), *Zbornik radova: Međunarodna naučna konferencija Efekti primene fizičke aktivnosti na antropološki status dece, omladine i odraslih* (str. 233-241). Beograd: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.

Gontarev, S., Kalach, R., Kermeci, S., & Anastasovski, I. (2017). Relationships between overweight, obesity and physical fitness of nine – to ten – year old Macedonian children. In S. Pantelić (Ed.), *XX International Scientific Conference „FIS Communications in Physical Education, Sport and Recreation 2017”* (pp. 144-152). Nis: Faculty of sport and physical education.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

У контексту све присутније хипокинезије, гојазности и вршњачког насиља, реализовано је лонгитудинално истраживање са циљем да, први пут у нашој средини, испита ефекте два иновативна модела школског одмора на психосоматски статус ученика млађег школског узраста и насиље у школи.

Истраживањем је било обухваћено 210 ученика млађег школског узраста, оба пола, из четири сеоске основне школе са територије општине Сечањ. У првој интервентној групи, током осам недеља, испитаницима су свакодневно били доступни реkvизити за вежбање, у другој интервентној групи је свакодневно реализован структурирани програм вежбања, под руководством наставника физичког васпитања, док су се испитаници контролне групе током великог одмора бавили активностима по сопственом избору.

Припадност групи представљала је независну истраживачку варијаблу, а као зависне истраживачке варијабле посматрани су: физичка активност ученика током одмора, морфолошке и моторичке карактеристике ученика, конативне карактеристике (самовредновање и оптимизам), здравствени статус (изостајање из школе због болести) и насиље у школи (учествовање ученика у насиљу и изложеност насиљу). Подаци су прикупљени на иницијалном мерењу (пре интервенције) и финалном мерењу (после интервенције), помоћу антропометријске методе, моторичког тестирања, упитника, систематског посматрања (модификовани SOFIT протокол) и анализе школских докумената. За обраду података коришћене су одговарајуће параметријске и непараметријске статистичке методе.

Добијени резултати показују да различити модели школског одмора (спонтана активност, доступност реkvизита, структурирано вежбање), могу имати различите ефекте на различите аспекте психосоматског статуса ученика и насиље у школи.

Организовано вежбање ученика на великом одмору има најповољније ефекте на моторичке способности важне за добро здравље ученика, оптимизам и смањење насилног понашања према вршњацима, али захтева добру организацију, планирање адекватних активности и ангажовање наставника;

Обезбеђивање различитих реkvизита за слободно коришћење током великог одмора, повезано је са највише ходања током одмора, најповољнијом самопроценом школске компетенције и најбољом агилношћу, а захтева релативно мало почетног улагања;

Спонтано провођење великог одмора може бити повезано са добрим нутритивним статусом и мањим изостајањем из школе, такође, не захтева посебна улагања.

На основу добијених резултата, верификоване су истраживачке хипотезе:

Помоћна хипотеза x_1 да постоје статистички значајни ефекти иновативних модела школског одмора на физичку активност ученика током великог школског одмора се прихвата;

Помоћна хипотеза x_2 да постоје статистички значајни ефекти иновативних модела школског одмора на морфолошке карактеристике ученика се прихвата;

Помоћна хипотеза x_3 да постоје статистички значајни ефекти иновативних модела школског одмора на моторичке способности ученика се прихвата;

Помоћна хипотеза x_4 да постоје статистички значајни ефекти иновативних модела школског одмора на здравствени статус ученика се одбацује;

Помоћна хипотеза x_5 да постоје статистички значајни ефекти иновативних модела школског одмора на конативне карактеристике ученика се прихвата;

Помоћна хипотеза x_6 да постоје статистички значајни ефекти иновативних модела школског одмора на насиље у школи се делимично прихвата.

На основу верификације помоћних хипотеза делимично се прихвата главна хипотеза X_0 да постоје статистички значајни ефекти иновативних модела школског одмора на психосоматски статус ученика млађег школског узраста и насиље у школи.

Добијени резултати потврђују да овакве интервенције имају значајан потенцијал и да је потребно даље испитивати моделе који би били ефективни у трансформацији психосоматског статуса ученика и оптимизацији школске климе.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Прикупљање и обрада података спроведени су применом адекватних научних метода и поступака. Коришћени су проверени и стандардизовани мерни инструменти, тако да су добијени валидни, поуздани и објективни резултати.

Резултати су приказани систематично и прегледно, у складу са циљем и задацима истраживања и постављеним хипотезама. За процену физичке активности током великог одмора коришћен је модификовани протокол за опсервацију активности ученика током периода интервенције. Антропометријски статус, моторичке способности, самовредновање и оптимизам ученика, те ниво насиља у школи, процењивани су пре и након интервенције. Разлике између група на иницијалном мерењу неутралисане су коришћењем анализе коваријансе, како би ефекти иновативних модела школског одмора у поређењу са традиционалним одмором, били што објективније сагледани. Изостајање из школе због болести, праћено је током 4 недеље пре интервенције, за време интервенције и 4 недеље након окончања интервенције. Приликом статистичког тестирања коришћен је уобичајени ниво значајности ($p \leq .05$), а ради веће прегледности, најважнији резултати су приказани табеларно или графички. Резултати су интерпретирани уз уважавање резултата статистичких процедура, резултата претходних истраживања и актуелних теорија и концепата у области кинезиологије. Идентификоване су релације између анализираних варијабли, истакнути су обрасци и правилности уочени приликом тумачења резултата. Коректно су наведене јаке стране и ограничења примењеног истраживачког дизајна.

У целини гледано, може се констатовати да су резултати истраживања приказани методолошки коректно, на систематичан и логичан начин, у складу са захтевима, односно стандардима за израду докторске дисертације, па се овај елемент докторске дисертације оцењује позитивно.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме
Докторска дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе
Докторска дисертација садржи све битне елементе и урађена је у складу са захтевима савремених истраживања у области физичког васпитања и спорта.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци
Докторска дисертација представља оригиналан допринос науци јер су ефекти иновативних модела школског одмора посматрани на два нивоа: 1) ефекти на психосоматски статус ученика и 2) ефекти на насиље у школи. На тај начин испитани су утицаји интервенција које су примарно усмерене на промоцију физичке активности ученика, и на друге аспекте психосоматског статуса деце млађег школског узраста, као и на карактеристике школског етоса.

Реализовано истраживање, по први пут у нашој средини, третира велики школски одмор као потенцијални ресурс за промоцију физичке активности ученика током њиховог боравка у школи. Ради се о првој интервентној студији тог типа, а добијени резултати доприносе теоријском корпусу сазнања о улози школског одмора у промоцији физичке активности, обезбеђујући основу за креирање ефективних модела, као и образовних политика у овој сфери.

Праћење ефеката две различите интервенције на психосоматски статус ученика и насиље у школи, посебно је значајно у контексту пораста гојазности и седентарног понашања код наше деце, упоредо са порастом насиља и недисциплине у школама.

Добијени резултати сугеришу да не постоји универзално решење када је реч о моделу школског одмора, јер различити модели великог одмора (спонтана активност, доступност реквизита, структурирано вежбање), имају специфичне ефекте на различите димензије антрополошког статуса ученика и ниво насиља у школи.

Избор оптималног модела зависи од фокуса интервенције, односно, пројекције приоритетних исхода интервенције: побољшање физичке активности, оптимизација нутритивног статуса, побољшање моторичких способности повезаних са добрим здрављем, редукација насиља у школи и сл.

Иновативни модели примењени у овом истраживању не захтевају велика улагања, једноставни су и одрживи. Могу се прилагодити у зависности од потреба ученика и школе, и проширити на ученике старијег узраста.

Дисертација отвара нова истраживачка питања, указујући да велики школски одмор представља значајан, али неискоришћен ресурс за промоцију физичке активности и благостања деце и младих.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања

На основу целовитог увида у дисертацију, Комисија констатује да не постоје недостаци који би утицали на резултате истраживања.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, Комисија предлаже да се докторска дисертација Силвије Кермеци, под називом „Ефекти иновативних модела школског одмора на психосоматски статус ученика и насиље у школи“ прихвати, а кандидаткињи одобри јавна одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Татјана Тубић, редовни професор
Факултет спорта и физичког васпитања
Универзитета у Новом Саду

Др Јосип Лепеш, ванредни професор
Учитељски факултет на мађарском наставном језику
Универзитета у Новом Саду

Др Горан Васић, ванредни професор
Факултет спорта и физичког васпитања
Универзитета у Новом Саду

Др Вишња Ђорђић, редовни професор
Факултет спорта и физичког васпитања
Универзитета у Новом Саду